

TUTANKHAMUN

GRAVEN OCH SKATTERNA

ÖVNINGSUPPGIFTER
FARAONER,
PYRAMIDER OCH
GUDARNAS VÄRLD

1. Farao

Text A

Ordet ”faraos” kommer från egyptiskan och betyder ”det stora huset”. Titeln användes i kombination med kungens fem kungliga namn. Faraonerna ansågs som gudar och härskade enväldigt över landet och dess befolkning.

Deras uppgift var även att upprätthålla ordningen på jorden. Samtidigt måste de se till att Egyptens folk vördade gudarna och att gudarna var nöjda med folket. Faraonerna ansvarade för templen och för att det skulle finnas inredning och offergåvor där. En annan av faraos uppgift var att sörja för folkets välbefinnande, både i detta livet och i nästa.

Även om farao var enväldig hade han en förvaltning med ämbetsmän, präster och ledare under sig. En härskares rättigheter och skyldigheter inleddes vid kröningen, då farao tog sina fem kungliga namn. Efter sin död efterträddes faraonerna ofta av sina söner, även om så inte alltid var fallet. Faraos kronor bars vid olika tillfällen och den ”vita” och den ”röda” kronan symboliserade Övre och Nedre Egypten. Kronorna var utformade så att farao kunde bära båda två på samma gång.

I regalierna ingick även en krumstav och ett gissel som symboler för faraonernas makt.

Menes anses vara den första kungen som ca 3000 f.Kr. förenade Övre och Nedre Egypten till ett rike. Detta var början på faraonernas styre som varade

i över 30 dynastier. Historiker delar in Egyptens historia i Gamla riket, Mellersta riket och Nya riket samt Sentiden.

Det egyptiska styret var nära kopplat till tron på olika gudar. Djoser (ca 2700 f.Kr.) var den första farao vars grav byggdes som en pyramid.

Idag vet vi inte så mycket om farao Tutankhamun. Han var son till farao Akhenaton och han regerade över Nilen under det Nya riket (18:e till 20:e dynastierna, 1550 till 1070 f.Kr.). Den 18:e dynastin började med farao Ahmose som bröt ”hyksos” dominans i Egypten. Hyksos kom från Främre Orienten och de regerade över Egypten från Nildeltat. Ahmose drev ut hyksos från Egypten och hans efterträdare återerövrade andra områden som till exempel Nubien. Thebe, som idag heter Luxor, blev faraonernas huvudstad. De härskade över ett rike som sträckte sig längs Nilen från Medelhavet till Nubien, och ända fram till Mesopotamien. Nästan alla kungarna under det Nya riket begravdes i Konungarnas dal som ligger i de dödas stad (nekropol) mitt emot Thebe (Luxor) på Nilens västra strand.

Uppgift A

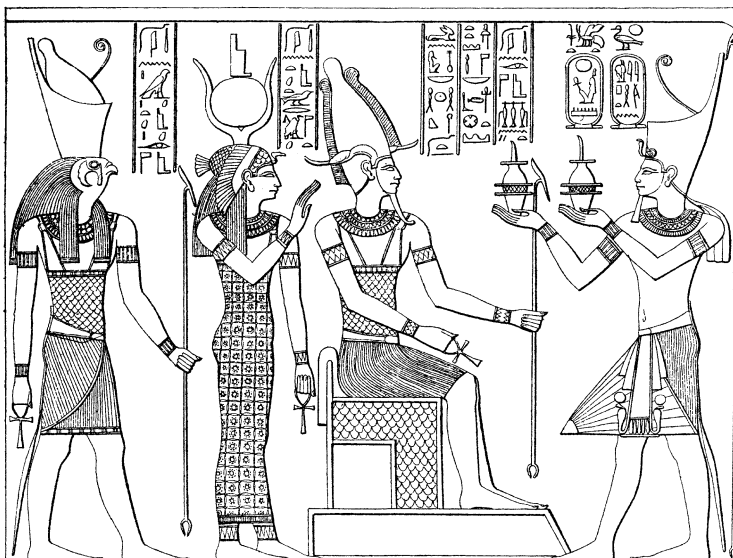
Läs text A och leta upp de gamla egyptiska platserna på en karta. Använd kartan som du använde för uppgift D, en atlas över Egypten eller internet.

2. Gudarna i det gamla Egypten

Text B

Osirismyten

De gamla egyptierna brukade berätta den här myten: Gudarna Osiris, Seth, Isis och Neftys var syskon. Osiris var gift med sin syster Isis och Seth var gift med Neftys. Osiris ärvde kungamakten i Egypten efter sin far Geb. Människorna var nöjda med Osiris styre eftersom hans lagar var rättvisa, men hans bror Seth blev avundsjuk och gjorde uppror. Seth dödade Osiris, styckade hans döda kropp och slängde delarna i Nilen. Osiris sörjande änka, Isis, letade efter sin makes kvarlevor tillsammans med sin syster Neftys. Enligt myten hittade de Osiris kroppsdelar spridda över hela Egypten och satte samman dem igen med hjälp av Anubis, balsameringskonstens gud. Så skapades Egyptens första mumie. När Osiris hade sammanfogats igen avlade han ett barn med sin hustru Isis. Eftersom Isis var rädd för Seths vrede gömde hon sig i Nildeltats gränstrakter medan hon väntade sitt barn. Där födde hon guden Horus. När Horus växte upp lämnade han sitt gömställe för att hämnas mordet på sin far. Han besegrade sin farbror Seth i en fruktansvärd strid, men förlorade ett öga i striden. Guden Thoth läkte Horus

Kung Sethos I offerar till gudarna Osiris, Isis och Horus

© project map Egypt, by Dieter Potente, Cornelsen Verlag Berlin 2002

skadade öga, och sedan dess ansågs Horus öga (på egyptiska: udjat – helt, oskadat) ha läkande och skyddande krafter. Horus blev den nya härskaren över jorden, och hans far Osiris blev dödsrikets härskare som styrde över de döda. Det var han som avgjorde de dödas öde och dömde dem i dödsdomstolen. Osirismyten kom snart att stå för alla människors öde. Alla människor måste dö, precis som Osiris hade gjort, men de kunde också få ett evigt liv efter döden. De gamla egyptierna trodde att alla som dog blev Osiris.

Uppgift B

1. Skriv en spännande pjäs som handlar om Osirismyten.
2. Spela upp en kort scen som handlar om Osiris ur pjäsen.

TUTANKHAMUN

GRAVEN OCH SKATTERNA

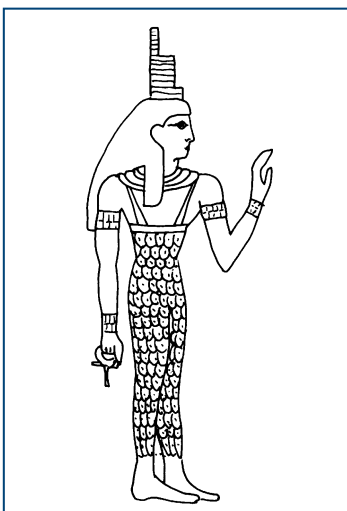
2. Gudarna i det gamla Egypten

Här följer en beskrivning av några egyptiska gudar:

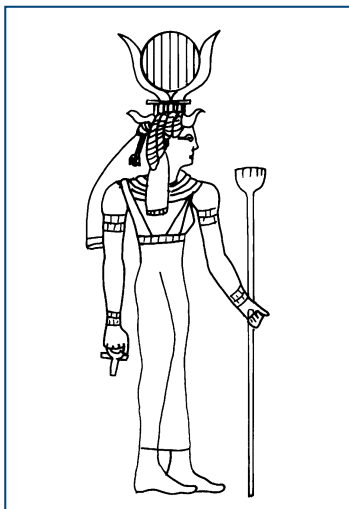
Osiris

Härskare över underjorden som dömde de döda. Osiris avbildas ofta som en farao med krona, spira och gissel.

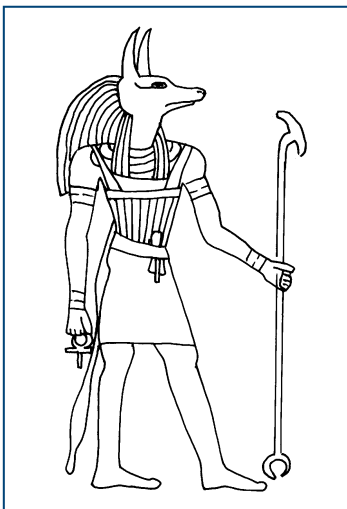
Amun-Re

För egyptierna var solguden Amun-Re världens skapare. Han avbildas ofta med ett falkhuvud och en solskiva.

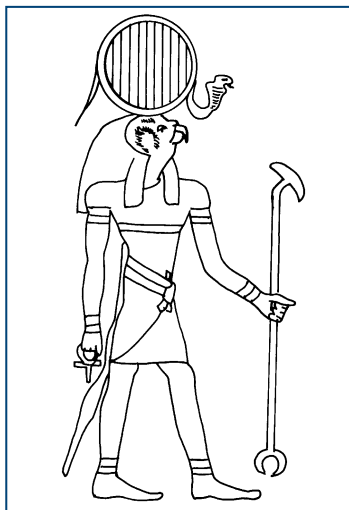
Hathor

Kärlekens gudinna. Hathor avbildas ofta i form av en ko med en solskiva mellan hornen.

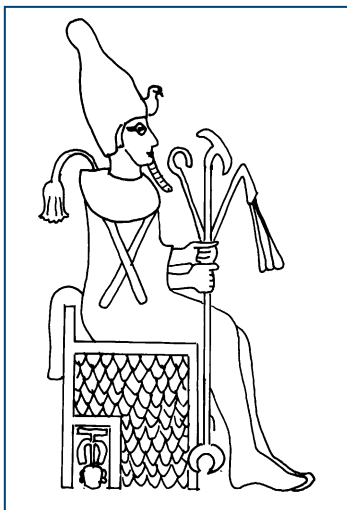
Isis

Osiris hustru Isis sågs som en förebild för alla mödrar och var barnens beskyddare. På hennes huvud finns en hieroglyf som symboliserar en tronstol, så man kan lätt känna igen henne.

Anubis

Anubis ses som balsameringskonstens gud och övervakar vägningen av hjärtat när de döda döms. Han avbildas med ett schakalhuvud.

Horus

Enligt legenden är Horus son till Isis och Osiris. Han avbildas som en falk och bär den kungliga dubbelkronan. Horus är faraonernas skyddsgud.

2. Gudarna i det gamla Egypten

Uppgift C

1. Klipp ut bilderna och texten och para ihop dem i rätt ordning.
2. Förklara varför gudarna ofta avbildas som hälften människa, hälften djur. Ta reda på mer om gudarna och gudinnorna i listan nedan. Ta en uppslagsbok eller internet till hjälp.

Gud/gudinna	Utseende	Funktion
Atum		
Hapi		
Geb		
Neftys		
Sekhmet		
Ptah		

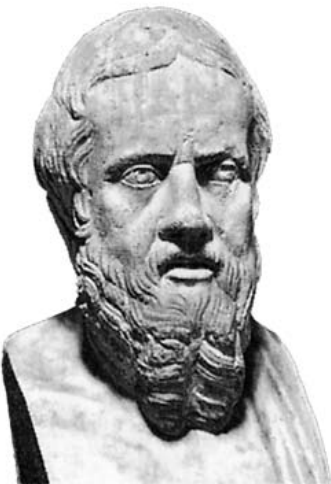
3. Kalkera bilderna av gudarna och gudinnorna på ett overhead-papper. Projicera dem på ett stort pappersark på väggen och måla dem.
4. Berätta för klassen om gudarna och gudinnorna. Förklara hur de ser ut och vad deras uppgift är.

3. Pyramiderna

Text C

Den grekiska resenären som fångslades av Egypten

Den grekiska historikern Herodotos (ca 484 – 425 f.Kr.) föddes i staden Halikarnassos i Mindre Asien. Han gjorde långa resor och lärde känna Mesopotamien, Svarta havets östkust, Sicilien och delar av Afrika. Herodotos var en nyfiken iakttagare och lyssnade noga, ibland kanske för godtroget, på allt som lokalbefolkningen berättade. Han skrev en bok, Herodotos historia, som anses vara den första betydande historieboken som har skrivits. Det är den boken som gjorde honom känd som "Historiens fader".

© Comelsen Verlag, Berlin

Herodotos

Omkring 450 f.Kr. reste Herodotos genom Egypten och mycket av det han såg och hörde fyllde honom med stor förvåning. Farao Cheops, som regerade under det Gamla riket omkring 2585 f.Kr., beordrade att en stor pyramid skulle byggas som hans begravnings-

monument. Numera är Cheops pyramid en populär turistattraktion. Pyramiderna är också det enda världens sju underverk som fortfarande kan ses. Herodotos återger vad egyptierna i landet berättade om Cheops pyramid under hans resor nästan 2 000 år senare.

"Cheops blev kung över dem och utsatte dem för all slags onda ting, eftersom han stängde alla tempel. Först hindrade han folket att offra i templet och sedan befallde han att alla egyptier måste arbeta för honom [...]. För att bygga själva pyramiden tog det ungefär tjugo år. Pyramiden är fyrkantig och varje sida är åttahundra fot lång, och höjden är densamma som längden. Den är byggd av sten som är tillämnad och sammanfogad på det mest perfekta sätt, och inget av stenblocken är kortare än trettio fot. Pyramiden är byggd i trappsteg, som några kallar för 'rader' och andra för 'baser' [...]." Efter det Mellersta riket slutade faraonerna att bygga pyramider. I stället lät de hugga ut sina gravar ur klipporna. Själva gravarna låg gömda under marken i ödsliga klippdalar, men dödsskulten för att hedra de döda utövades i praktfulla tempel i Nildalen.

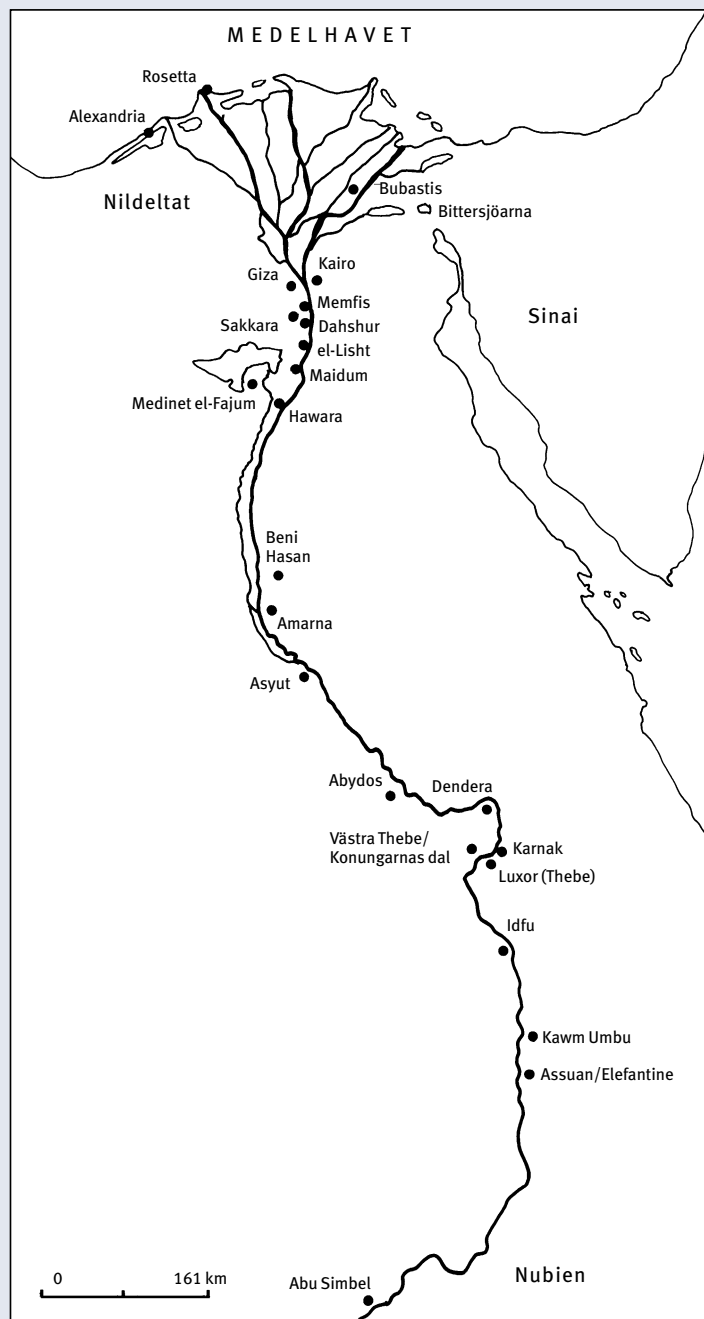
GRAVEN OCH SKATTERNA

3. Pyramiderna

Uppgift D

1. Ta reda på mer om Cheops pyramid ur böcker, eller använd internet.
2. Sätt ut Cheops pyramid och de andra pyramiderna i Giza på en karta över Egypten.

4. Farao Tutankhamun

Text D

Man är ganska säker på att Tutankhamun var son till Akhenaton som styrde mellan 1353 och 1337 f.Kr. I gamla Egypten trodde man på många olika gudar, men nu bestämde Akhenaton att man bara skulle tro på en enda gud: Aton, solskivan, blev den ende guden. Det har spekulerats mycket om Tutankhamuns mor.

Ryggstödet på Tutankhamuns gyllene tron

De senaste DNA-analyserna visar att Tutankhamuns föräldrar kan ha varit syskon. Från de egyptiska källorna har man dock hittills inte kunnat hitta något bevis på att Akhenaton gifte sig med någon av sina systrar. Akhenatons huvudhustru var den berömda Nefertiti. Från början fick Tutankhamun namnet Tutankhaton, som anspelade på dyrkan av Aton. När han kröntes till faraos barn var han fortfarande bara ett barn.

Två år efter kröningen bytte han namn till Tutankhamun, som betyder "levande bild av guden Amun". Tutankhamun gifte sig med Ankhesenamun. Hon var Akhenatons och Nefertitis tredje dotter och därmed hans äldre syster eller halvsyster. Tutankhamun regerade under nio år. Under hans styre blev Memfis kungarikets huvudstad. Han återgick till de gamla gudarna och avskaffade därmed sin fars tro på en enda gud. En enorm minnessten, stele, ställdes upp i templet i Karnak, där Tutankhamun meddelade återgången till den gamla religionen. Thebe blev därmed Egyptens religiösa centrum.

Tutankhamun ledde en välorganiserad stat. Ett oräkneligt antal ämbetsmän tog hand om administrationen. Prästen Ay, som kanske var Nefertitis far, var en av Tutankhamuns viktigaste rådgivare. General Horemheb var befälhavare för de väpnade styrkorna. Landet återgick till sina gamla traditioner under Tutankhamuns styre, vilket var ett viktigt steg mot att åter stabilisera kungariket. Ay övertog tronen efter Tutankhamun när denne dog på våren år 1323 f.Kr., 18 år gammal.

4. Faraos Tutankhamun

Uppgift E

1. Markera Tutankhamuns grav i Konungarnas dal på en karta över Egypten.
2. Ta reda på mer om Tutankhamun, använd en uppslagsbok eller internet. Skriv en redogörelse över Tutankhamuns liv.
3. Titta på bilderna och föremålen och läs igenom texterna om Tutankhamun på utställningen. Ett av de mest berömda föremålen från Tutankhamuns grav är den gyllene tronen. Du kan se tronen med dess avbild av Tutankhamun och hans hustru på utställningen. Ankhesenamun smörjer sin make med parfymrad olja. Skriv ner vad som gjorde störst intryck på dig bland begravningsföremålen efter att du har besökt utställningen. Arbeta i grupp och gör en väggtidning där ni berättar om era personliga intryck av utställningen.